

ST. JAMES ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH

ՄԲ. ՅԱԿՈԲ ՀՅՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Rev. Father Hovhan Khoja-Eynatyan, Pastor

816 Clark Street, Evanston, IL 60201

Tel: 847-864-6263, e-mail: office@stjamesevanston.org

www.stjamesevanston.org

MARCH 5, 2017

ՄԱՐՏ 5, 2017

Sunday of Expulsion

Արտարսւման Կիրակի

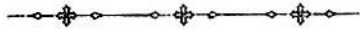
Armenian Historical Year 4509 (ՏՇԹ) - Armenian Calendrical Year 1466 (ՌՆԿԶ)

Psalms	8:30
Night Service	9:00 AM
Sunrise Service	10:00 AM
Divine Liturgy	10:30 AM
Bible Readings	Isaiah 33:2-22; Romans 12:1-13:10; Matthew 5:17-48

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՐՏ 5, 2017

Սաղմուններ	8:30
Գիշերային Ժամ	9:00
Արևոզապի Ժամ	10:00
Սուրբ Պատարագ	10:30
Ընթերցումներ	Եսայի 33:2-22; Հռոմաիցիներուն 12:1-13:10 Մատթեոսի 5:17-48

PLEASE PRAY FOR OUR SICK

Let us remember all those here at St. James who are suffering health problems and are in need of God’s healing and comfort. Let us keep them in our prayers and thoughts, especially:

Patriarch Mesrob Moutafian	Jirayr Gerardo	Araxie Movsesian
Alexander Adajian	Karen Gevorgyan	Anna Marie Norehad
Shoushan Altun	Vartges Goorji	Dn. Hagop Papazian
Saro Anbarchian	Hoyle Green	Levon Petrosyan
Andre, Servant of God	Michael Green	Ernest Petrosyan
Patricia Antaramian	Pat Green	Anik Sarkis
Varsenig Boghosian	Alice Gregorian	Surpik Simon
Veronica Dadourian	Mary Haidarian	Joseph Summer
Levon Demirdjian	Nargez Hamayak	Sarkis Tashjian
Seda Dilanjian	Janet Ibrahim	Vigen Ter-Avakian
Linda Esposito	Nona Israyelyan	Milan Thakkar
Lucy Genian	Varvara Movsesyan	Carla Ziegler

If you know of anyone that needs our special prayers, please call the church office (847) 864-6263 or Der Hovhan (847) 644-7389 so that their names can be included on this list or if a name should be removed.

SCHEDULE OF WORSHIP SERVICES AT ST. JAMES

Every Sunday:	Morning Service at 9 am, Divine Liturgy at 10 am
Every first Saturday:	Vespers- <i>Kirakamtits</i> at 5 pm
Every third Wednesday:	Intercessory Prayer Service at 8 pm
Every Wednesday during Great Lent:	Peace and Rest Service at 7 pm

FEASTS AND FASTS

March 5 - 11

Second Week of Great Lent. Fast

March 11

Commemoration of Saints Cyril of Jerusalem,
Cyril the Bishop and Anna

SUNDAY OF EXPULSION (*ARDAKSMAN GIRAGI*)

Our church Fathers have dedicated each of the Lenten Sundays to one of the mysteries that symbolize mankind's life—his birth, his sinning, his regret and his repentance. Each Sunday serves as an occasion for us to think of ways we can guide our human nature to do more good so that the period of Great Lent is more fruitful and productive.

The second Sunday of Great Lent is called the Sunday of Expulsion. The origins of this tradition, including its name, can be found in the Book of Genesis. Adam and Eve, having listened to the deceitful words of Satan, disobeyed the Divine Commandments and ate of the forbidden fruit. As reprimand, God deprived Adam and Eve of eternal life, saying unto them, "You were made from soil and you will become soil again" (Genesis 3:19). However, God did not immediately take Adam and Eve's lives. Instead, He exiled them from the Garden of Eden and relegated them to a life of toil producing their own food: "So the Lord God sent him out of the Garden of Eden and made him cultivate the soil from which he had been formed" (Genesis 3:23). God also punished womankind with the pain of childbirth.

ԱՐՏԱՔՄՄԱՆ ԿԻՐԱԿԻ

Մեծ Պահքի երկրորդ կիրակին կոչվում է նաև Արտաքսման: Օրվա խորհրդի և անվան մասին Աստվածաշունչ մատյանի Ծննդոց Գրքում գրված է. «...Եվ արտաքսեց նրան Աստված Եդեմի պարտեզից, որպեսզի մշակի հողը, որից և ստեղծվել էր»: (Ծննդ. 3:23): Նախապատմությունը հետևյալն է. մարդն ունկնդիր լինելով Մատանայի խաբեբայական խոսքերին, պատվիրանազանց գտնվելով՝ համտեսեց արգելված պտղից: Որպես պատիժ, մարդն իհարկե, անմիջապես չմահացավ, սակայն զրկվեց Աստծո կողմից շնորհված անմահությունից և անիծվեց: Այսուհետ, մարդն իր քրտինքով պետք է վաստակի օրվա հացը և կինը պետք է ցավով ու տառապանքով զավակ ունենա և վերջում էլ ասվեց նրան. «...հող էիր և հող կդառնաս» (Ծննդ.3.19): Եկեղեցական հայրերն իմաստուն կերպով Քառասնորդաց Պահքի շրջանի կիրակիներն այնպես են դասավորել և այնպիսի անվանումներ ու խորհուրդներ տվել, որոնցով ի հայտ է գալիս մարդկության կյանքի ուղին՝ ծնունդ, մեղսագործություն, զոջում, ապաշխարանք: Սա ինքնին մարդուն խորհելու ևս մեկ առիթ է սեփական անձին անդրադառնալու, պահոց շրջանն արդյունավետ անցկացնելու համար:

THE CLOSED ALTAR (*PAGYAL KHORAN*)

Today is the first Sunday of **Great Lent** (*Medz Bahk*) in the Armenian Apostolic Church. Thus, the altar curtain was drawn last night during Saturday evening vespers and will remain closed for the forty days of Great Lent. It will not be reopened until Palm Sunday, which this year falls on April 9. In addition to the drawn altar curtain, Holy Communion will not be offered during Divine Liturgy until Palm Sunday. (Should anyone desire Holy Communion during Great Lent due to illness or some other emergency, please contact Father Hovhan for special dispensation.)

In addition to these two major changes, the following changes will also take place during the celebration of Divine Liturgy throughout the period of Great Lent:

- There will be no Kiss of Peace.
- The Holy Gospel Book will not be venerated after service.
- The organ will not be played as congregants are departing from the sanctuary at the end of service.
- Congregants will remain silent when exiting the sanctuary after worship to respect those who remain to offer devotional prayers.

Finally, weddings will not be celebrated during Great Lent.

WHY DOES OUR LENT IN THE ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH BEGIN ON A MONDAY INSTEAD OF ON ASH WEDNESDAY?

All the ancient churches observe Great Lent (*Medz Bahk*) for a period of forty days. The Latin name *Quadragesima* corresponds to the Armenian *Karasnortats Bahk* (“Fast of Forty Days”). However, the traditions in how to calculate this forty-day period differ from church to church.

In the Western Church, Lent originally began six weeks before Easter. Since Sundays during that period were not fasting days, the *Quadragesima* was four days short. As a result, four days were added later, and the beginning of Lent was set on Ash Wednesday, which is six and a half weeks before Easter.

In the Eastern churches, the forty-day period is calculated differently. Holy Week, which immediately precedes Easter and is also a period of fasting, is not included as a part of Lent but as a separate unit of time. Lent in our tradition begins six weeks prior to Palm Sunday and is actually forty-two days in duration. The first Sunday of Lent is *Poon Paregentan* (“Good living Day”). All the curtains in church must be closed on Saturday evening preceding *Poon Paregentan*.

From *Frequently Asked Questions about The Armenian Church*
by Very Rev. Fr. Krikor Maksoudian

OUTREACH COMMITTEE SUGGESTION

Have you ever had a desire to make an impact on others, but weren't sure how? Have you ever thought about hosting a Sunday Fellowship Table following a *hokehankisd*, but didn't want to do all the preparation?

The St. James Outreach Committee would like to suggest that you make a \$100 donation to FAR. That \$100 would be used to serve a *madagh* (sacrificial) meal at the soup kitchen for underprivileged Armenians in Armenia.

If you have questions, please contact Der Hovhan or check out www.farusa.org or www.weareayo.org

SUNDAY, MARCH 19, 2017

After Divine Liturgy

ANNUAL MID-LUNCHEON MEEJEENK

Join us for a variety of delicious Lenten foods and an afternoon of fellowship organized by Women's Guild of St. James Armenian Church.

“ARMENIA FUND: 25 YEARS OF NATION BUILDING”

Presentation by

the Executive Director of Armenia Fund Mr. Sargis Kotanjyan

HONORABLE GUEST

His Excellency Mr. Grigor Hovhannissian

Ambassador of the Republic of Armenia to the United States of America

SAINTLY WOMEN'S DAY 2017

PARTNERS IN PROTEST

The Sainly Women of Vartanantz

Worship Service and Luncheon

St. Mesrob Armenian Church

Saturday, March 18, 2017

11:00 am

Guest Speaker- Megan Jendian

Tickets: \$15.00

RSVP by March 10, 2017

**by sending your check to St. mesrob Armenian Church
4605 Erie Street, Racine, WI 53402**

2017 GREAT LENT
Schedule of Worship Services

Wednesdays

March 1, 8, 15, 22, 29 and April 5 at 7:00 PM

Peace and Rest Services

Lenten Potluck Supper

Sundays

Night Service – 9:00 AM

Sunrise Service - 10:00 AM

Divine Liturgy - 10:30 AM

SCRIPTURE READINGS FOR THIS WEEK

Monday	1 Samuel 1:1-23; Proverbs 1:1-33; Jeremiah 1:1-10
Tuesday	1 Samuel 1:23-2:26; Proverbs 2:1-3:10; Jeremiah 1:11-2:3
Wednesday	Exodus 2:11-22; Joel 2:1-11; Micah 4:1-7
Thursday	1 Samuel 3:21-4:18; Proverbs 3:11-4:14; Jeremiah 2:31-3:16
Friday	Deuteronomy 7:11-8:1; Job 9:1-10:2; Isaiah 40:9-18
Saturday	Proverbs 11:2-11; Isaiah 61:3-7; 2 Timothy 4:1-8; John 10:11-16

CALENDAR OF WORSHIP SERVICES AND EVENTS

March 5 (Sun.)	Vartanantz Program at AGBU Center
March 8 (Wed.)	Lenten Vigil at 7 pm
March 15 (Wed.)	Lenten Vigil at 7 pm Intercessory Prayer to the Holy Martyrs
March 17 (Fri.)	Family Dinner Night at AGBU*
March 17-19	WI/IL ACYOA Jr Lenten Retreat
March 18 (Sat.)	Saintly Women's Day*
March 19 (Sun.)	Mid-Lenten Luncheon (<i>Meejeenk</i>) <i>Armenia Fund</i> presentation Honorable guest – Ambassador of the RA to US H.E. Mr. Grigor Hovhannissian
March 22 (Wed.)	Lenten Vigil at 7 pm
March 25 (Sat.)	Armenian Bar Association Scholarship Fundraiser *
March 29 (Wed.)	Lenten Vigil at 7 pm
April 1 (Sat.)	Acolytes training (4 – 5 pm) Vespers- <i>Kirakamtits</i> at 5 pm Film screening at North Park University *
April 2 (Sun)	Monthly catechism meeting
April 9 (Sun.)	Palm Sunday. Youth Sunday
April 16 (Sun.)	Easter Sunday
April 23 (Sun.)	Joint <i>Badarak</i> at All Saints Armenian Church
April 24 (Mon.)	Intercessory Prayer to the Holy Martyrs

* flyer in the *Nishan* Hall

ՃԱՇՈՒ ՇԱՐԱԿԱՆ Որ գորեն սրբութեան

Սուրբ պահքի օրերը նախ դրախտին մէջ աւանդեցիր, գոր նախաստեղծները պտորդին ճաշակմամբ չպահելով, մեղքի եւ մահուան դառնութիւնը ճաշակեցիր. ուստի Տէր, պատուիրաններուդ քաղցրութիւնը ճաշակել շնորհէ մեզի:

Մեղքերու զանազն վերքերով մեր հոգիները զարնուեցան թշնամիէն եւ մեր բազմատեսակ հիւանդութիւններուն մէջ մարդասերիդ կարօտացանք մեր ցաւերը փարատելու համար, ուստի Քրիստոս, որպէս մարդասեր բժշկէ մեզ:

Կայս Մարիամին ծննդեամբ մարդիկքը փրկելու ու քու կենդանարար յարութեամբդ մահկանացուներս անմահական յարութեան հրաւիրեցիր. ուստի քու մօրդ աղաչանքով փրկէ մեզ, Փրկիչ:

MIDDAY HYMN *for the Second Sunday of Great Lent*

You established the commandment of the sacred fast for the first time in Paradise: the first created did not observe it: and by eating of the fruit they tasted the bitterness of sin and of death; Therefore, grant us, O Lord, to taste the sweetness of your Commandments.

The enemy had wounded us in the soul of with all sorts of wounds of sin and we in our various sicknesses and found to be those who need Your help, O Lover of man, who heal our weaknesses; Therefore, heal us, O Christ, since you love man.

By being born of the Virgin Mary You appeared as savior of men and by Your life-giving resurrection You called us who were dead to the resurrection of immortality; Therefore, through the prayer of Your mother, save us, Savior.

NAME DAY CELEBRATIONS

Whenever you know a friend or loved one whose Name Day/Feast Day is soon to be celebrated, honor the person by presenting them with a lit candle saying, "*Anoonovut abrees*" or "*Anoonovut dzeranas*" ("May you grow old with your name"). Or you can simply say, "Happy Name Day!"

NAME DAY celebrated this week: *Cyril* and *Anna* (March 11)

Writing above altar:

"Draw near to God, and He will draw near to you" (James 4:8).

SCRIPTURE READINGS

Եսայու մարգարեությունը 33.2-22

2 Տէ՛ր, ողորմի՛ր մեզ, քանզի մենք մեր յոյսը դրել ենք քեզ վրայ: Անհաւատների սերունդը կործանուեց, իսկ մեր փրկութիւնը նեղութեան ժամին քեզնից է գալու: 3 Քո ձայնի ահից ժողովուրդները յիմարացան, եւ քո երկիւղից հեթանոսները ցրուեցին: 4 Ահա ձեր մեծ ու փոքրի կողոպուտը պիտի հաւաքուի այնպէս, ինչպէս մէկը, որ մորեխի է հաւաքում փոսից. այդպէս էլ ծաղրելու են ձեզ: 5 Սուրբ է մեր Տէր Աստուածը, որ բարձունքներում է բնակում, որի շնորհիւ Սիոնն իրաւունքով ու արդարութեամբ է լցուել: 6 Նրանք իրաւացիօրէն պարտութեան մատնուեցին, իսկ մեր փրկութիւնը պիտի լինի մեր գանձերի շնորհիւ: Մեզ հասան Տիրոջ իմաստութիւնը, հանճարը եւ աստուածապաշտութիւնը. ահա դրանք են արդարութեան գանձերը: 7 Ահաւասիկ, նրանք սարսափում են ձեր ահից. ումից որ վախենում էիք, իրենք են ձեզնից վախենում. պատգամաւորներ են ուղարկում, որպէսզի դառնօրէն լաց լինելով՝ խաղաղութիւն աղերսեն: 8 Նրանց ճանապարհները կտրուեցին, հեթանոսների ահը հանդարտուեց, եւ վերացաւ նրանց հետ կնքուած ուխտը. այլեւս նրանց մարդ մի՛ համարէք: 9 Սուգ արեց եւ տկարացաւ երկիրը, Լիբանանն ամօթահար եղաւ, Սարոնը մարգագետնի դաշտի վերածուեց, Գալիլիան եւ Կարմէլոսը մերկացան: 10 «Այժմ ելնելու եմ ես, – ասում է Տէրը, – այժմ փառաւորուելու եմ, այժմ բարձրանալու եմ: 11 Ահա պիտի տեսնէք, ահա ամօթահար պիտի լինէք, զուր պիտի լինի ձեր հոգու զօրութիւնը, եւ կրակը ձեզ պիտի ճարակի: 12 Հեթանոսները ազարակի մէջ խանձուած փշի նման պիտի դառնան՝ այրուած ու լքուած: 13 Թող հեռուում գտնուողները լսեն, ինչ որ կատարեցի, եւ մօտ եղողները ճանաչեն իմ զօրութիւնը»: 14 Անօրէնները մերժուեցին Սիոնից. դողն է բռնել ամբարիշտներիս: Եւ արդ, ո՛վ պիտի պատմի ձեզ, թէ կրակը բորբոքուել է, կամ ո՛վ պիտի յայտնի ձեզ յաւիտենական կայեանի մասին: 15 Ով արդարութեամբ է ընթանում, խօսում ճշմարիտ ուղու մասին, աստում անօրինութիւնն ու անիրաւութիւնը, իր ձեռքերը հեռու պահում կաշառքից, ծանրացնում ականջները, որպէսզի չլսի արեան վրիժառութեան մասին, փակում աչքերը, որպէսզի անարդարութիւնը չտեսնի, 16 նա հաստատուն ապառաժի բարձր անձաւի մէջ է բնակուելու. հաց պիտի տրուի նրան, ջրով եւս ապահովուած պիտի լինի նա: 17 Դուք տեսնելու էք թագաւորին իր փառքի մէջ, ձեր աչքերը հեռուից դիտելու են երկիրը, 18 ու ձեր հոգին խորհելու է Աստոյ երկիւղի մասին: Ո՞ւր են գրագիրները, ո՞ւր են խրատատուները, ո՞ւր է նա, որի ձեռքին է ժողովրդի մեծ ու փոքրին սնուցողների հաշիւը. 19 նա խորհրդի չնստեց ժողովրդի հետ, որն անտեղեակ էր ու ծանրալեզու,

որովհետեւ չէր լսում. վատթարացած մի ժողովուրդ, որ լսածի մասին չէր ուզում մտածել: 20 Ահա մեր փրկութեան քաղաք Սիոնը. ձեր այքերը պիտի տեսնեն Երուսաղէմ քաղաքը մեծացած՝ այնպիսի վրաններով, որոնք չեն տեղաշարժուելու, յաւիտեանս յաւիտենից չեն շարժուելու նրա վրանների ցցերը, չեն խզուելու եւ դրանց պարանները, 21 քանզի ձեզ համար մեծ է Տիրոջ անունը: Ձերն է լինելու այն երկիրը, ուր գետերը եւ ջրանցքները լայնահուն են ու ջրառատ. այն ճանապարհով դու այլեւս չես գնալու, չեն գնալու եւ քո վարած նաւերը, որովհետեւ մեծ է մեր Աստուածը եւ մեզ չի անտեսի: 22 Տերն է մեր հայրը, Տերն է մեր դատաւորը, Տերն է մեր իշխանը, Տերն է մեր թագաւորը, Տերն է մեր փրկիչը, նա է փրկելու մեզ:

Հոմեաղսիներին 12:1-13:10

1 Ուրեմն կ'աղաչե՛մ ձեզի, եղբայրնե՛ր, Աստուծոյ կարեկցութեամբ, որ ձեր մարմինները ներկայացնէք որպէս ապրող զոհ մը՝ սուրբ, աստուածահաճոյ. ա՛յդ է ձեր բանական պաշտամունքը: 2 Եւ մի՛ համակերպիք այս աշխարհին, հապա փոխակերպուեցէ՛ք ձեր միտքին նորոգութեամբ, որպէսզի քննէք թէ ի՛նչ է Աստուծոյ կամքը, որ բարի, հաճելի եւ կատարեալ է: 3 Քանի որ ինծի տրուած շնորհքով կըսեմ ձեզմէ՛ ամէն մէկուն, որ իր մասին աւելի բարձր համարում չունենայ՝ քան ինչ որ պէտք է մտածէ, հապա խոհեմութեա՛մբ մտածէ, հաւատքի չափին համեմատ՝ որ Աստուած բաշխած է իւրաքանչիւրին: 4 Որովհետեւ ինչպէս մէկ մարմինի մէջ ունինք շատ անդամներ, եւ այդ բոլոր անդամները միեւնոյն պաշտօնը չունին, 5 նոյնպէս մենք՝ շատ ըլլալով՝ մէկ մարմին ենք Քրիստոսով, եւ իւրաքանչիւրս՝ իրարու անդամներ: 6 Ուստի՛ ունենալով շնորհներ, որոնք կը տարբերին այն շնորհքին համեմատ՝ որ մեզի տրուած է, եթէ մարգարէութիւն է՝ մարգարէանա՛նք հաւատքին համեմատութեամբ, 7 եթէ սպասարկութիւն՝ սպասարկե՛նք. ա՛ն որ կը սորվեցնէ՝ թող յարատեւ սորվեցնելով, 8 ա՛ն որ կը յորդորէ՝ յորդորելով. ա՛ն որ կը բաշխէ՝ թող յարատեւ պարգամտութեամբ, ա՛ն որ վերակացու է՝ փութաջանութեամբ, ա՛ն որ կողորմի՛ ուրախութեամբ: 9 Սէրը թող ըլլայ առանց կեղծիքի. չարէն զգուցէ՛ք, բարիի՛ն յարեցէք: 10 Իրարու հանդէպ գորովալի՛ց եղէք՝ եղբայրական սիրով. պատուելու մէջ՝ զիրա՛ր գերադասեցէք: 11 Փութաջանութեան մէջ ծոյլ մի՛ ըլլաք. եռանդո՛ւն հոգիով Տէրոջ ծառայեցէք: 12 Յոյս՝ ուրախացէք. տառապանքի մէջ համբերեցէ՛ք. աղօթքի մէջ յարատեւեցէ՛ք: 13 Սուրբերու կարիքներուն հաղորդակի՛ց եղէք. հիւրասիրութեան հետամո՛ւտ եղէք: 14 Ձեզ հալածողները օրհնեցէ՛ք.

օրհնեցէ՛ք եւ մի՛ անիծէք: **15** Ուրախացողներուն հետ ուրախացէ՛ք, ու լացողներուն հետ լացէ՛ք: **16** Իրարու հանդէպ միեւնո՛յն մտածումը ունեցէք: Բարձր բաներու վրայ մի՛ մտածէք, հապա խոնարհեցէ՛ք դէպի նուաստները. դուք ձեզ իմաստուն մի՛ սեպէք: **17** Չարիքի փոխարէն չարիք մի՛ հատուցանեցէք ոեւէ մէկուն. մտադրեցէ՛ք ընել ինչ որ պարկեշտ է բոլոր մարդոց առջեւ: **18** Որչափ կարելի է ձեզի՛ խաղաղութիւն պահեցէք ամէն մարդու հետ: **19** Միբելիներ, վրէժխնդիր մի՛ ըլլաք դուք ձեզի համար, հապա տե՛ղ տուէք Աստուծոյ բարկութեան. որովհետեւ գրուած է. «Վրէժխնդրութիւնը ի՛նչ է, ե՛ս պիտի հատուցանեմ,- կըսէ Տէրը»: **20** Ուրեմն «եթէ քու թշնամիդ անօթեցած է՝ սնուցանէ՛ զայն, ու եթէ ծարաւցած է՝ խմցո՛ւր անոր. քանի որ այսպէս ընելով՝ կրակի կայծեր պիտի կուտակես անոր գլուխին վրայ»: **21** Չարէն մի՛ յաղթուիր, հապա բարիո՛վ յաղթէ չարին:

Մատթէոս 5:17-48

17 «Մի՛ կարծէք թէ եկայ՝ արելու Օրէնքը կամ Մարգարէները: Եկայ ո՛չ թէ արելու, հապա՝ գործադրելու: **18** Որովհետեւ ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ ձեզի. «Մինչեւ որ երկինքն ու երկիրը անցնին, Օրէնքն յովտ մը կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի՛՝ մինչեւ որ բոլորն ալ կատարուին»»: **19** Ուրեմն ո՛վ որ այս ամենափոքր պատուիրաններէն մէկը լուծէ եւ մարդոց ա՛յնպէս սորվեցնէ, անիկա ամենափոքր պիտի կոչուի երկինքի թագաւորութեան մէջ. բայց ո՛վ որ գործադրէ ու սորվեցնէ, անիկա մեծ պիտի կոչուի երկինքի թագաւորութեան մէջ: **20** Որովհետեւ կը յայտարարեմ ձեզի. «Եթէ ձեր արդարութիւնը չզեր-ազանցէ դպիրներու եւ Փարիսեցիներու արդարութիւնը, բնա՛ւ պիտի չմտնէք երկինքի թագաւորութիւնը»»: **21** «Լսեր էք թէ ըսուեցաւ նախնիքներուն. «Մի՛ սպաններ»: Ո՛վ որ սպաննէ, արժանի պիտի ըլլայ դատաստանի: **22** Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. «Ո՛վ որ գուր տեղը բարկանայ իր եղբոր դէմ՝ արժանի պիտի ըլլայ դատաստանի: Ո՛վ որ "ապուջ" ըսէ իր եղբոր՝ արժանի պիտի ըլլայ ատեանի դատապարտութեան: Ո՛վ որ "յիմար" ըսէ իր եղբոր՝ արժանի պիտի ըլլայ գեհենի կրակին»»: **23** Ուրեմն եթէ քու ընծադ գոհասեղանին վրայ բերես, ու հոն յիջես թէ եղբայրդ բա՛ն մը ունի քեզի դէմ, **24** հո՛ն ձգէ ընծադ՝ գոհասեղանին առջեւ. նա՛ խ գնա՝ հաշտուէ՛ եղբորդ հետ, եւ ա՛յն ատեն եկուր՝ որ մատուցանես ընծադ: **25** Շուտո՛վ համաձայնէ քու ոսոխիդ հետ, մինչ ճամբան ես անոր հետ, որպէսզի հակառակորդդ չյանձնէ քեզ դատաւորին, ու դատաւորը՝ ոսոխկանին, եւ բանտը չնետուիս: **26** Ճշմա՛րտապէս կը յայտարարեմ քեզի. «Բնա՛ւ դուրս պիտի չելլես անկէ, մինչեւ որ վճարես վերջին նաքարակիրը»»: **27** «Լսեր էք թէ ըսուեցաւ. «Շնութիւն մի՛ ըներ»: **28** Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. «Ո՛վ որ կը նայի կնոջ մը՝ անոր ցանկալու

համար, արդէ՛ն անի-կա իր սիրտին մէջ շնութիւն ըրած է անոր հետ”:**29**Ուստի եթէ աջ աչքդ կը գայթակղեցնէ քեզ, հանէ՛ զայն ու նետէ՛ քեզմէ. որովհետեւ աւելի օգտակար է քեզի՛ որ անդամներէդ մէկը կորսուի, բայց ամբողջ մարմինդ-դ չնետուի գեհէնը: **30**Եթէ աջ ձեռքդ կը գայթակղեցնէ քեզ, կտրէ՛ զայն ու նետէ՛ քեզմէ. որովհետեւ աւելի օգտակար է քեզի՛ որ անդամներէդ մէկը կորսուի, ու ամբողջ մարմինդ չնետուի գեհէնը»: **31**«Նաեւ ըսուեցաւ. “Ո՛վ որ արձակէ իր կինը, թող տայ անոր ամուսնալուծումի վկայագիր մը”:**32**Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Ո՛վ որ կ’արձակէ իր կինը՝ առ-անց պոռնկութեան պատճառի, ի՛նք շնութիւն ընել կու տայ անոր, եւ ո՛վ որ կ’ամուսնանայ արձակուածին հետ՝ շնութիւն կընէ”»: **33**«Լսեր էք դարձեալ թէ ըսուեցաւ նախնիքներուն. “Սուտ երդում մի՛ ըներ, հապա հատուցանէ՛ Տէրոջ ըրած երդումներդ”:**34**Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Երբե՛ք երդում մի՛ ընէք, ո՛չ երկինքի վրայ՝ որ Աստուծոյ գահն է, **35**ո՛չ երկրի վրայ՝ որ անոր ոտքերուն պատուանդանն է, ո՛չ Երու-սաղէմի վրայ՝ որ Մեծ Թագաւորին քաղաքն է, **36**ո՛չ ալ գլուխիդ վրայ երդում ըրէ, որովհետեւ չես կրնար մէ՛կ մագ ճերմկցնել կամ սեւ-ցնել: **37**Հապա ձեր խօսքը ըլլայ՝ այո՛ն՝ այո՛, եւ ո՛չը՛ ո՛չ. ասկէ աւելին յառաջ կու գայ Չարէն”»: **38**«Լսեր էք թէ ըսուեցաւ. “Աչքի տեղ՝ աչք, եւ ակոյալի տեղ՝ ակոյալ”:**39**Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Չարին մի՛ դիմադրեր. հապա ո՛վ որ ապտակէ աջ այտիդ, դարձո՛ւր անոր միւսն ալ: **40**Եթէ մէկը ուզէ դատ վարել քեզի հետ ու բաճկոնդ առնել, թո՛ղ տուր անոր հանդերձդ ալ: **41**Եւ ո՛վ որ ստիպէ քեզ մղոն մը երթալ, գնա՛ անոր հետ երկու մղոն: **42**Տո՛ւր քեզմէ ուզողին, ու երես մի՛ դարձներ անկէ՛ որ կուզէ փոխ առնել քեզմէ”»: **43**«Լսեր էք թէ ըսուեցաւ. “Միրէ՛ ընկերդ եւ ատէ՛ թշնամիդ”:**44**Բայց ես կը յայտարարեմ ձեզի. “Միրեցէ՛ք ձեր թշնա-միները, օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողները, բարի՛ք ըրէք անոնց՝ որ կատեն ձեզ, եւ աղօթեցէ՛ք անոնց համար որ կը պախարակեն ու կը հալածեն ձեզ, **45**որպէսզի ըլլաք ձեր երկնաւոր Հօր որդիները. Որով-հետեւ իր ար-եւը կը ծագեցնէ թէ՛ չարերուն եւ թէ՛ բարիներուն վրայ, եւ անձրեւ կը դրկէ թէ՛ արդարներուն եւ թէ՛ անարդարներուն վրայ: **46**Որովհետեւ եթէ դուք սիրէք ձեզ սիրողները, ի՛նչ վարձատրութիւն կունենաք. Մաքսա-ւորնե՛րն ալ նոյնը չեն ըներ: **47**Ու եթէ բարեւէք միայն ձեր եղբայրները, ի՛նչ աւելի կընէք ուրիշներէն. Մաքս-ւորնե՛րն ալ նոյնը չեն ըներ: **48**Ուրեմն՝ դուք կատարեալ էդէք, ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրը կատարեալ է”»:

Matthew 5:17-48

17“Do not think that I have come to abolish the Law or the Prophets; I have not come to abolish them but to fulfill them. **18**I tell you the truth, until heaven and earth disappear, not the smallest letter, not the least stroke of a pen, will by any means disappear from the Law until everything is accomplished. **19**Anyone who

breaks one of the least of these commandments and teaches others to do the same will be called least in the kingdom of heaven, but whoever practices and teaches these commands will be called great in the kingdom of heaven. **20**For I tell you that unless your righteousness surpasses that of the Pharisees and the teachers of the law, you will certainly not enter the kingdom of heaven. **21**“You have heard that it was said to the people long ago, ‘Do not murder, and anyone who murders will be subject to judgment.’ **22**But I tell you that anyone who is angry with his brother will be subject to judgment. Again, anyone who says to his brother, ‘Raca,’ is answerable to the Sanhedrin. But anyone who says, ‘You fool!’ will be in danger of the fire of hell. **23**“Therefore, if you are offering your gift at the altar and there remember that your brother has something against you, **24**leave your gift there in front of the altar. First go and be reconciled to your brother; then come and offer your gift. **25**“Settle matters quickly with your adversary who is taking you to court. Do it while you are still with him on the way, or he may hand you over to the judge, and the judge may hand you over to the officer, and you may be thrown into prison. **26**I tell you the truth, you will not get out until you have paid the last penny. **27**“You have heard that it was said, ‘Do not commit adultery.’ **28**But I tell you that anyone who looks at a woman lustfully has already committed adultery with her in his heart. **29**If your right eye causes you to sin, gouge it out and throw it away. It is better for you to lose one part of your body than for your whole body to be thrown into hell. **30**And if your right hand causes you to sin, cut it off and throw it away. It is better for you to lose one part of your body than for your whole body to go into hell. **31**“It has been said, ‘Anyone who divorces his wife must give her a certificate of divorce.’ **32**But I tell you that anyone who divorces his wife, except for marital unfaithfulness, causes her to become an adulteress, and anyone who marries the divorced woman commits adultery. **33**“Again, you have heard that it was said to the people long ago, ‘Do not break your oath, but keep the oaths you have made to the Lord.’ **34**But I tell you, Do not swear at all: either by heaven, for it is God’s throne; **35**or by the earth, for it is his footstool; or by Jerusalem, for it is the city of the Great King. **36**And do not swear by your head, for you cannot make even one hair white or black. **37**Simply let your ‘Yes’ be ‘Yes,’ and your ‘No,’ ‘No’; anything beyond this comes from the evil one. **38**“You have heard that it was said, ‘Eye for eye, and tooth for tooth.’ **39**But I tell you, Do not resist an evil person. If someone strikes you on the right cheek, turn to him the other also. **40**And if someone wants to sue you and take your tunic, let him have your cloak as well. **41**If someone forces you to go one mile, go with him two miles. **42**Give to the one who asks you, and do not turn away from the one who wants to borrow from you. **43**“You have heard that it was said, ‘Love your neighbor and hate your enemy.’ **44**But I tell you: Love your enemies and pray for those who persecute you, **45**that you may be sons of your Father in heaven. He causes his sun to rise on the evil and the good, and sends rain on the righteous and the unrighteous. **46**If you love those who love you, what reward will you get? Are not even the tax collectors doing that? **47**And if you greet only your brothers, what are you doing more than others? Do not even pagans do that? **48**Be perfect, therefore, as your heavenly Father is perfect.